

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ТА НАУКИ

Збірник матеріалів

**XXVII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

20 лютого 2025 року

Київ 2025

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2025. 385 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 7 від 26.02.2025)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, доктор політичних наук, професор;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 20 лютого 2025 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

Любов Шевченко,
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та фінансів
Маріупольський державний університет;
Ірина Згара,
2 курс, третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти, заочна форма навчання,
ОНП «Публічне управління та адміністрування»
Маріупольський державний університет

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ПІДПРИЄМСТВА: СПЕЦИФІКА ОБЛІКУ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

Військове вторгнення Російської Федерації в Україну вплинуло на всі аспекти життя, суттєво зачепивши кожного громадянина. Особливо сильно постраждали підприємці та підприємства країни: багато компаній припинили діяльність, чимало підприємців виїхали за кордон, а ті, хто залишився, були змушені скорочувати виробництво і адаптуватися до нових умов. Нестабільна та непередбачувана ситуація вимагає від керівників підприємств постійного аналізу зовнішніх факторів для збереження бізнесу та ухвалення оптимальних управлінських рішень. Попри всі труднощі, українські підприємства продовжують працювати, підтримуючи життєздатність країни.

Метою цього дослідження є аналіз особливостей ведення обліку основних засобів на підприємствах у сучасних умовах.

Незважаючи на складнощі, основні принципи бухгалтерського обліку залишаються незмінними: кожна господарська операція повинна своєчасно відображатися відповідно до принципів безперервності та послідовності. Ігнорування цих принципів може призвести до накопичення операцій, що вимагатиме значних ресурсів і часу для відновлення обліку. Враховуючи це, погоджуємося з думкою Клименко М., що навіть під час воєнного стану, при мінімальній кількості операцій, важливо продовжувати бухгалтерський облік для забезпечення контролю над активами та зобов'язаннями підприємства в реальному часі [1, с.1].

Бухгалтерський облік в Україні регулюється такими основними нормативними документами, як Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Підприємства, які складають фінансову звітність за національними стандартами, ведуть облік основних засобів відповідно до положень П(С)БО 7 «Основні засоби». Згідно з цим стандартом [2, с.5], основні засоби

визначаються як матеріальні активи, які підприємство використовує у процесі виробництва, постачання товарів, виконання робіт, надання послуг, передачі в оренду, а також для адміністративних чи соціально-культурних функцій. Очікуваний строк їх корисного використання перевищує один рік або операційний цикл, якщо він довший за рік.

Необхідність вивчення особливостей обліку основних засобів на підприємствах у сучасних умовах зумовлена актуальними викликами, зокрема впливом воєнного стану. Це, зокрема, стосується таких важливих аспектів, як нарахування амортизації та переоцінка основних засобів. У зв'язку з цим доцільно розглянути окремі питання, пов'язані з переоцінкою основних засобів на підприємствах у сучасних реаліях.

Ознаки знецінення основних засобів включають [1, с.1]:

1. Значні негативні зміни в технологічному, ринковому, економічному або правовому середовищі, в якому працює підприємство, що відбулися протягом звітного періоду або прогнозуються найближчим часом.

2. Відчутні зміни у способах використання активу, що сталися в звітному періоді або очікуються в наступному, і які негативно впливають на діяльність підприємства.

3. Інші фактори, які свідчать про те, що продуктивність активу виявилася або може виявитися нижчою, ніж передбачалося.

Особливості обліку активів у зоні бойових дій [1, с.1]:

1) Дані про активи, до яких немає можливості забезпечити безпечний і безперешкодний доступ, відображаються у річній фінансовій звітності відповідно до даних бухгалтерського обліку. Це ж правило стосується зобов'язань і власного капіталу, документальне підтвердження яких неможливе через відсутність доступу до первинних документів та облікових реєстрів.

2) Підприємства зобов'язані провести інвентаризацію станом на перше число місяця, що слідує за місяцем, у якому з'явився доступ до активів, первинних документів та реєстрів обліку, і відобразити її результати у бухгалтерському обліку відповідного звітного періоду.

3) Підприємства, що знаходяться на тимчасово окупованих територіях або в зонах бойових дій, проводять інвентаризацію тільки в обов'язкових випадках. Інвентаризація проводиться, як тільки забезпечено безпечний доступ уповноважених осіб до активів, документів і облікових реєстрів, що містять інформацію про зобов'язання та капітал.

Ліквідація основних засобів [1, с.1]: Для визначення непридатності основних засобів та їх можливості для використання іншими підприємствами, керівник формує комісію, яка складає акти на списання засобів та оформлює відповідні документи.

Винятки щодо ненарахування ПДВ при знищенні/ліквідації основних засобів [1, с.2]:

- знищення або руйнування, спричинене обставинами непереборної сили;

- ліквідація, здійснена без згоди платника податку, зокрема у випадку викрадення;
- надання платником податку контролюючому органу документів, які підтверджують знищення, розбирання чи інше перетворення необоротних активів, внаслідок чого вони не можуть бути використані за первісним призначенням.

Підтвердження знищення, руйнування чи викрадення основних засобів [1, с.2]:

1. Знищення через обставини непереборної сили (форс-мажору): підтверджується сертифікатом, виданим Торгово-промисловою палатою України.
2. Пожежа: підтверджується актом, складеним відповідно до Порядку обліку пожеж та їх наслідків. Акт підписується комісією, що складається мінімум з трьох осіб: представника ДСНС, представника адміністрації (власника об'єкта) та потерпілого.
3. Повне знищення основних засобів: підтверджується витягом із відповідного реєстру про припинення права власності, оформленим згідно з чинним законодавством.
4. Крадіжка: засвідчується витягом із Єдиного реєстру досудових розслідувань, який підтверджує реєстрацію відомостей про кримінальне правопорушення відповідно до вимог Кримінального процесуального кодексу України.
5. Інші обставини знищення: документально підтверджуються відповідно до вимог законодавства, що регулює факти знищення, руйнування або викрадення основних засобів.

При складанні звітності в умовах війни підприємства повинні оцінити свою здатність до безперервної діяльності та відобразити це у фінансовій звітності. Переоцінка основних засобів має податкові наслідки, і вплив на оподаткування визначається балансовою вартістю без переоцінки. При уцінці основних засобів податкові різниці від їх ліквідації компенсуються попередніми різницями, відображеними в декларації з податку на прибуток. Таким чином, результати переоцінки основних засобів і нематеріальних активів за національними або міжнародними стандартами не враховуються при нарахуванні амортизації та розрахунку податку на прибуток. [1, с.3].

Отже, питання обліку основних засобів на вітчизняних підприємствах у сучасних умовах вимагають подальшого дослідження.

Література

1. Група компаній «ЕКСПЕРТ ІН» [Електронний ресурс]. URL: <https://www.expert-in.com.ua/pereotsinka-osnovnykh-zasobiv-pid-chas-viyny/>
2. Основні засоби: національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 №92 від 27.04.2000 р. за станом на 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>
3. Коверза В.С., Тарасенко О.Ю., Заграднікова А.Ю. Шляхи вирішення питань обліку і контролю в системі управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52.

URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2613> DOI: 10.32782/2524-0072/2023-52-90

4. Юридична Газета Online, стаття Миколи Клименка [Електронний ресурс]. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/podatkovapraktika/buhgalterskiy-oblik-pid-chas-viyni-shcho-bude-zi-zvitnistyu-ta-yakoptimizuvati-podatki.html>